

75 РОКІВ 3 ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МИКОЛИ ГРИГОРОВИЧА СЕРГІЄНКА (1941–1997)

У англійців є влучний вислів: людина створила сама себе. Це повністю стосується Сергієнка Миколи Григоровича.

Народився Микола Григорович 21 травня 1941 року в місті Мерефа Харківської області в робітничій сім'ї. Рівно через місяць розпочалася Велика Вітчизняна війна. Про дітей-ровесників війни говорять «діти війни». Хлопчик пережив з сім'єю фашистську окупацію, голод 1946–1947 років, та наслідки війни наздогнали його – у 9 років він залишився сиротою.

З молодю в нього проявилася така риса характеру – впертість при досягненні поставленої мети. Він ріс допитливим, цікавився радіотехнікою і космосом, багато читав на цю тему. Коли 4 жовтня 1957 р. в Радянському Союзі був запущений перший штучний супутник Землі, то всі брошури про космічні досягнення США спалив як непридатні. Написав листа в центр підготовки космонавтів з проханням зарахувати його кандидатом в космонавти, але одержав відповідь: дякуємо за пропозицію, але ми відбираємо кандидатами в космонавти тільки з військових льотчиків.

У 1959 р. закінчив з золотою медаллю Мереф'янську середню школу № 6. При проходженні медичної комісії як допризовника в Радянську Армію в нього виявили туберкульоз легень. Так знову нагадала про себе війна. Це зламало мрії та плани юнака. Та він не здався.

Пролікувавшись рік, Микола Григорович подає документи до Харківського медичного інституту. І тут повністю проявляється його основна риса характеру. На вступному іспиті з хімії екзаменатор, не слухаючи його уважно, ставить трійку. Микола Григорович, будучи не згодним з такою оцінкою його знань, заявляє екзаменатору: я не згоден, ставте мені або п'ятірку, або двійку. За зухвалість екзаменатор ставить йому двійку. Забравши документ з двійкою по хімії, пішов до проректора по навчальній роботі із заявою, що він не згоден з оцінкою по хімії і просить дозволити йому перездати екзамен комісії, що й було зроблено. Екзамен по хімії здав комісії з трьох чоловік у той же день на відмінно.

Перший курс закінчив на відмінно і всі роки навчання одержував підвищену стипендію. Навчаючись, підробляв на «швидкій допомозі». Після закінчення з відзнакою у 1965 р. лікувального факультету Харківського медичного інституту навчався в аспірантурі (1965–1968), працював асистентом (1968–1969) та доцентом (1969–1976) на кафедрі нормальної фізіології. У 1968 р. захистив кандидатську дисертацію на тему взаємозв'язку між розподілом норадреналіну та серотоніну в головному мозку і характером їхньої біоелектричної активності.

З 1970 по 1975 р. Микола Григорович працював консультантом з нейрофізіології та нейрохімії в Національному інституті неврології та нейрохірургії у м. Гавана (Республіка Куба). Знаком визнання вагомому внеску М.Г. Сергієнка у розвиток нейрохімії та нейрофізіології на Кубі було його обрання дійсним іноземним членом наукових товариств фізіологів і нейрохірургів Республіки Куба.

З 1976 по 1986 р. він очолював центральну науково-дослідну лабораторію, а з 1986 р. – кафедру біохімії Харківського медичного інституту (з 1994 р. – ХДМУ). З 1988 р. Микола Григорович виконував обов'язки проректора інституту з наукової роботи. У 1985 р. захистив докторську дисертацію на тему «Роль биогенных аминов в генезе судорожного процесса лимбического происхождения», а в 1987 р. одержав звання професора.

Який би за масштабами колектив М.Г. Сергієнко не очолював, він завжди вражав співробітників працьовитістю, ініціативністю, здатністю до обґрунтованого наукового передбачення. Як керівникові нового покоління йому була притаманна обізнаність з економічних питань. Враховуючи тенденції розвитку суспільства, він продовжував удосконалюватись у цьому напрямку. В останні роки життя Микола Григорович навчався на економічному факультеті Харківського Національного університету.

Колектив кафедри біологічної хімії у 1997 р.

М.Г. Сергієнко був обраний дійсним членом Української академії наук соціального прогресу, Академії наук технологічної кібернетики України, членом президії, академіком-секретарем Міжнародної академії комп'ютерних наук і систем, членом Нью-Йоркської академії наук. Він був членом правління Українського біохімічного товариства, членом об'єднання Наукової ради АН СРСР з проблеми «Физиология человека и животных», членом наукової ради Харківського відділення міжнародної неурядової організації «Все-світня лабораторія наукової культури»,

очолював регіональну проблемну комісію, був головою спеціалізованої Ради із захисту дисертацій, членом ВАК України.

Науково-дослідна робота професора М.Г. Сергієнка була пов'язана з дослідженням біохімії нервової системи, а саме ролі медіаторних систем у формуванні рівня збудливості головного мозку, емоціональних станів та їх участі у розвитку реакцій стресу. Більше 60 його праць присвячені комплексному аналізу можливої ролі біогенних амінів у виникненні та розвитку судомного процесу. Значна серія робіт стосувалась вивчення ролі лімбічної системи мозку у генезі судомного синдрому. Отримані результати дали можливість автору розробити спосіб лікування епілепсії, в основу якого було покладено стимуляцію інтенсивності біосинтезу серотоніну в мозку хворих. Тривалий час Микола Іванович досліджував особливості гуморальних механізмів регуляції водно-електролітного балансу та остеогенезу у щурів з різним рівнем збудливості головного мозку. Результатом цих досліджень була розробка способу корекції сепаративного остеогенезу шляхом впливу на метаболізм нейромедіаторів.

Під час дослідів у лабораторії ЦНДЛ

Протягом останніх 20 років М. Г. Сергієнко приділяв значну увагу вивченню взаємодії нейромедіаторів і гормонів зі специфічними рецепторами та нейрохімічного забезпечення емоціональної поведінки.

Перу вченого належить понад 180 наукових праць. Він є автором численних раціоналізаторських пропозицій, 5 патентів на винахід, співавтором монографії «Биогенные моноамины

и возбуди́мость головного мозга». За цикл праць «Початкові та зворотні форми порушень мозкового кровообігу. Розробка і впровадження у практику нових методів профілактики та реабілітації в Україні» у 1993 р. М.Г. Сергієнку у складі авторського колективу було присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки.

Більше 30 років життя М.Г. Сергієнко присвятив підготовці медичних кадрів. Велика ерудиція, оригінальність мислення привертала до його лекцій увагу студентів, наукових працівників університету. Микола Григорович був прекрасним лектором, любив студентів.

Велику увагу він приділяв підготовці наукових кадрів. Під його керівництвом підготовлено 5 докторів і 17 кандидатів наук. Серед них В.В. М'ясоєдов, І.В. Завгородній, О.А. Наконечна, Л.Д. Попова, В.Г. Гопкалов та ін. (готували х как кандидатів наук) Микола Григорович був коректним, але вимогливим вчителем, вважав, що в науці повинні бути чесні, безкомпромісні і працьовиті люди.

Вимогливий до себе та підлеглих, скромний та енергійний керівник, Микола Григорович користувався заслуженим авторитетом серед професорсько-викладацького складу, наукових працівників, практичних лікарів, студентської молоді.

Помер М.Г. Сергієнко 26 вересня 1997 р. у місті Харкові. До останніх днів свого життя він жив справами кафедри, університету, справами своїх колег і учнів.